

Diak

Senja Valentin
Aila Zitron

Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosionomi (AMK) diakoniatyö
Sosionomi
Opinnäytetyö, 2019

ELÄMÄ EDESSÄ, NAISTEN KULMA LÄHELLÄ

Naisten Kulman yhteydenottopyyntölomakkeen suunnittelu

TIIVISTELMÄ

Valentin, Senja & Zitron, Aila

Elämä edessä, Naisten Kulma lähellä – Naisten Kulman yhteydenottopyyntölo-
makkeen suunnittelu

Sivuja 35 + Liitteitä 2

Syksy 2019

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja kirkon alan AMK-tutkinto

Sosionomi (AMK) diakoniatyö

Opinnäytetyön tavoitteena oli suunnitella yhteydenottopyyntölomake yhdessä Naisten Kulman tiimin kanssa. Lomakkeen avulla pyritään saavuttamaan romaninaiset vankilassa olon jälkeen.

Opinnäytetyössä käsitellään Pohjois-Suomen vankiloissa olevia asiakkaita ja heidän vapautumisestaan. Hankkeen toiminta on jalkautuvaa sekä yhteistyökumppaneiden tiloissa tapahtuvaa uusintarikollisuutta ehkäisevää tukityötä. Oulun Naisten Kulma on yksi hankkeen tukipisteistä. Se on suunnattu syrjäytyneille romanin naisille ja vahvistaa naisten identiteettiä, auttaa heitä löytämään omat vahvuutensa sekä toimii yhteisönä syrjäytyneille romanin naisille.

Opinnäytetyössä kehitettiin yhteydenottopyyntölomake, joka lähetettiin Oulun ja Kestilän vankiloihin. Kehittämisprosessin vaiheet olivat suunnittelu, toteutus ja arviointi. Toteutuksessa huomioitiin tietosuoja.

Yhteydenottolomaketta on arvioitu naisten kulman tiimissä ja hankkeen ohjausryhmässä. Tämän lisäksi lomaketta arvioi vankilassa oleva hankkeen asiakas. Lomakkeen arvioinnissa huomioitiin erityisesti asiakkaiden tietosuoja.

Asiasanat: romanikulttuuri, vapautuneet vangit, kriminaalihuolto, Naisten Kulma, kulttuurisensitiivisyys, kirkon vankilatyö,

ABSTRACT

Senja Valentin, Aila Zitron

Life Awaiting, Near Women's Corner - Designing a Women's Corner Contact Request Form

35 pages and 2 appendices

Autumn, 2019

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree in Social Services, Diaconial Work

The objective of this thesis was to plan a contact form in cooperation with the Naisten kulma team. With the help of the form we aim to approach and contact Romani women after their stay in prison.

In the thesis we follow the situation of prisoners of Northern Ostrobothnia prison during their stay and after being freed from prison. The project's approach is grass root level, field work based, and it is conducted in the premises of partners and stakeholders with the objective of preventing crime recurrence. Oulu's Naisten Kulma is one of the support places for the project. It is directed towards marginalized Romani women and it strengthens the women's identity, helps them in finding their own strengths and the project also works within the community for the wellbeing of marginalized Romani women.

In the project, we developed a contact form, which we went to the Oulu and Kestilä prison. The development process included planning, implementation and evaluation. During the implementation phase, we paid attention to clients' information privacy.

The contact form has been evaluated in the Naisten Kulma team as well as the project's steering committee. In addition to this the clients in prison evaluated the form. While evaluating the form, we paid special attention to the client's right to privacy.

Keywords: Romani culture, released prisoner, criminal management, Naisten Kulma, cultural sensitivity, church's prison work

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 NAISTEN KULMA.....	6
2.1 Naisten Kulman asiakkuus.....	7
2.2 Oulun ja Kestilän vankila	8
2.2.1 Rikosseuraamuslaitos	9
2.2.2 Arviointikeskus ja yhdyskuntaseuraamisto	10
3 ROMANIKULTTUURIN ERITYISPIIRTEET VANKILASSA	12
3.1 Romaninainen rikosentekijänä tai tekijän perheenjäsenenä	14
3.2 Yhdenvertaisuus vankilassa.....	15
4 SOSIAALINEN KUNTOUTUS	17
4.1 Voiva-kuntoutus osana sosiaalista kuntoutumista.....	17
4.2 Syrjäytyminen	19
5 ROMANO MISSIO	20
5.1 Romano Mission hallinnoimat hankkeet	20
5.2 Naisten Vuoro ja Muutoksen Vuoro -hankkeet.....	21
6 KIRKON VANKILATYÖ	23
7 YHTEYDENOTTOPYYNTÖLOMAKE RIKOSSEURAAMUSLAITOKSEN TYÖNTEKIJÖILLE	24
7.1 Yhteydenottopyyntölomakkeen tavoite ja tarkoitus	24
7.2 Yhteydenottopyyntölomakkeen suunnittelu	25
7.3 Saatekirje	26
7.4 Lomakkeen toteutus	27
7.5 Tietosuoja	27
7.6 Lomakkeen arviointi.....	28
8 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	30
9 POHDINTA	31

LÄHTEET	33
LIITE 1: SAATEKIRJE	36
LIITE 2: YHTEYDENOTTOPYYNTÖLOMAKE.....	37

1 JOHDANTO

Opinnäytetyö raportti pohjautuu Pohjois-Suomen vankilatyöhön romaninaisten parissa, jota tehdään Naisten Kulma -hankkeen avulla. Naisten Kulman ohjausryhmä on nähnyt haasteeksi saavuttaa romaninaiset heidän vapauduttuaan vankilasta. Työvälineeksi tehtiin yhteydenottopyyntölomake, jolla Naisten Kulma tavoittaa vankilasta vapautuvat romaninaiset. Naisten Kulman tavoitteena on antaa romaninaisille Naisten Kulma -hankkeen kautta rinnalla kulkija, joka tukee romaninaista rikoksettomaan elämään.

Olemme kehittäneet opinnäytetyönämme yhteydenottopyyntölomakkeen, jossa asiakas luovuttaa yhteystietonsa Naisten Kulman työntekijöille. Vankilan ohjaaja antaa vapautuvalle asiakkaalle lomakkeen, jonka ohjaaja palauttaa Naisten Kulmalle. Naisten Kulman työntekijät voivat olla asiakkaaseen yhteydessä siviilissä, jotta he voivat antaa tukea ja ohjausta hankkeen toiminnan kautta. Tarkoituksena on myös mallintaa yhteydenottopyyntölomaketta muillekin viranomaisille kuten Oulun kaupungin sosiaali- ja perhepalveluihin ja näin kehittää perhetyötä niissä perheissä, joissa on rikollista käyttäytymistä.

Naisten Kulma -hanke tukee yksilötasolla rikoksettoman elämän rakentamisessa ja sen toiminta syntyy rikostaustaisten romaninaisten omista tarpeista ja toiveista (Romano Missio 2019). Naisten Kulma on pyrkinyt vastaamaan asiakkaan tarpeeseen, joten työ on kasvanut ja mennyt eteenpäin vuosi vuodelta eri hankkeiden avulla. Työntekijät kohtaavat romaninaiset vankilassa, mutta se ei kuitenkaan takaa sitä, että naiset ottaisivat yhteyttä vapauduttuaan vankilasta. Naisten Kulman ohjausryhmässä on pohdittu, miten naiset saavutetaan siviilissä, koska aika usein, kun vankilan ovi avautuu, niin siinä unohtuu se kaikki hyvä mitä vankilassa on saatu aikaan. Naisten Kulma tekee yhteistyötä rikosseuraamuslaitoksen kanssa. Arviointikeskus, vankila ja yhdyskuntaseuraamustoimisto käyvät yhdessä Naisten Kulman kanssa läpi asiakkaan kokonaistilan ja asiakkaan tarpeen mukaan Naisten Kulma tukee ja auttaa asiakastaan. Oulun ja Kestilän vankiloissa on tehty jo vuodesta 2014 romanilähtöistä työtä, joka on lähtenyt liikkeelle Naisten Vuoro -hankkeen työntekijöiden toimesta. (Naisten Kulma 2019.)

Suomen vankilossa naiset ovat vähemmistö, ja romaninaiset edustavat vähemmistöä tuplasti rikoksen tehneinä vankilassa. Rikostaustaiset romaninaiset ovat pääsääntöisesti syrjäytyneet yhteiskunnasta, mutta myös romaniyhteisöstä. Romaninaisten haasteet eivät poikkea pääväestön naisten ongelmista, mutta tarvitsevat positiivista huomiointia ja kulttuurisensitiivistä työtettä. Romano Mission hallinnoiman Naisten Kulma -hankkeen avulla on tuettu romaninaisia rikoksettomaan elämään. (Naisten Kulma 2019.)

Romano Missio on toiminut vuosikymmeniä romanien hyväksi eri hankkeiden avulla ja on pyrkinyt aina vastaamaan romanien tarpeeseen hakemalla rahoituksia sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksesta (STEA). Käynnissä olevia projekteja tällä hetkellä, vuonna 2019, on neljä, josta kolme on pääkaupunkiseudulla tapahtuvaa työtä ja yksi on lähestulkoon valtakunnallinen Naisten Kulma. (Naisten Kulma 2019.)

2 NAISTEN KULMA

Sosiaali- ja terveysministeriön avustuskeskus STEA myönsi jatkuvan toiminta-avustuksen Naisten Kulma -hankkeelle 1.3.2017 alkaen. Pohjois-Suomessa toiminta on jalkautuvaa sekä yhteistyökumppaneiden tiloissa tapahtuvaa uusintariikollisuutta ehkäisevää tukityötä. Oulussa toimii Naisten Kulman tukipiste, joka on tarkoitettu syrjäytyneille rikostaustaisille romaninaisille. Tukipisteessä toimii kaksi työntekijää sekä yksi työkokeilija. Tukipisteestä on tehty matalan kynnyksen paikka, jossa tuetaan naisia yhteiskuntaan ja sitä kautta rikoksettomaan elämään. Naisille ja heidän läheisilleen tarjotaan vertaistukea ja palveluohjausta. Vankilassa tehtävä työ tapahtuu ostopalveluna, jota vankilat ovat ostaneet Romano Missiolta vuodesta 2017 lähtien. (Naisten Kulma 2019.)

Naisten Kulmassa toimii ohjausryhmä, joka on aloittanut toimintansa 2018 Naisten Kulma -hankkeessa Oulussa. Ohjausryhmän tarkoitus on ohjata hanketta sen koko aikana ja tukea sitä eri vaiheissa. Myös toiminnan tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta sekä jatkohakemusta tehdessä kuullaan ohjausryhmäläisten mielipiteitä, samoin yksittäisissä asiakkaan asioissa. Ohjausryhmä kokoontuu Oulussa noin 3–4 kertaa vuodessa ja kokous pidetään Naisten Kulman tiloissa. Ohjausryhmä koostuu eri viranomaisista ja siihen kuuluu Oulun ja Kestilän vankilan henkilökuntaa, sosiaalityöntekijöitä, henkilöitä Bisnes Oulu työllisyyspalvelusta, Serita-hankkeesta, Yhdyskuntaseuraamustoimistosta, Oulun Asumispalvelusta, evankelisluuterilaisesta seurakuntayhtymästä, ELY-keskuksesta ja Oulun kaupungilta. Viranomaiset ovat kolmelta paikkakunnalta: Oulusta, Kemistä ja Ylivieskasta. (Naisten Kulma 2019.)

Naisten Kulman tukipisteeseen romaninaiset voivat tulla hoitamaan asioitaan tai keskustelemaan niistä työntekijöiden kanssa. Tukipiste antaa naisille mahdollisuuden tietokoneen ja puhelimen käyttöön sekä itsenäiseen asioiden hoitamiseen. Palveluohjaajat ovat tarvittaessa apuna. Hankkeen toiminnalla pyritään vahvistamaan elämänhallintataitoja ja tuetaan arjessa. Naisten Kulmassa on mahdollisuus vertaistoimintaan pienryhmissä ja siellä tuetaan myös yksilöllisesti eli tuetaan opinto- ja työllistymispoluilla etenemisessä tai autetaan

keskenjääneissä opinnoissa. Jokaiselle naiselle räätälöidään yksilöllinen tukipolku. (Naisten Kulma 2019.)

Naisten toiminta tukipisteellä syntyy heidän omista tarpeistaan, toiveistaan sekä tavoitteistaan. Hankkeen tiloissa he myös voivat suorittaa yhdyskuntapalvelun tai valvotun koevapauden. Naisten Kulmassa ulkoillaan ja liikutaan, harrastetaan, pelataan pelejä ja vietetään yhteistä aikaa. Asiakkailta on mahdollisuus myös osallistua muun muassa ATK-opetukseen. Naisten Kulman toiminnan kehityksestä ja toteutuksesta hankkeessa kuullaan kohderyhmän naisilta toiveita. (Naisten Kulma 2019.)

Naisten Kulman tuki ja apu jää monelta naiselta saamatta vankilassa olon jälkeen, koska Naisten Kulma ei saavuta heitä siviilissä. Naisten Kulman tiimi ja ohjausryhmä on miettinyt tähän ratkaisua. (Naisten Kulma 2019.) Me kaksi Diaconia-ammattikorkeakoulun Oulun-kampuksen opiskelijaa teemme Naisten Kulman kanssa yhteistyötä ja kehitimme heille opinnäytetyönämme yhteydenotto-pyyntölomakkeen, joka toimii työvälineenä Naisten Kulman ja vankilan välillä.

2.1 Naisten Kulman asiakkuus

Naisten Kulman asiakkuus syntyy Rikosseuraamuslaitoksen kanssa tehtävällä yhteistyöllä. Arviointikeskuksen, vankilan ja yhdyskuntaseuraamustoimiston kanssa käytävissä palaverissa katsotaan asiakkaan kokonaistilaa ja arvioidaan mitä, missä ja kuinka paljon Naisten Kulman palvelua tarvitaan. Naisten Kulman työntekijä tekee asiakkaalle palvelutarpeen arvioinnin, jossa otetaan huomioon fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tarpeet sekä kulttuuriset erityispiirteet. Asiakas-suunnitelmaan kuuluu aloitus-, väli- ja loppuarviointi. Asiakkuus tarkoittaa romanin naiselle muutakin kuin käytännön asioissa tukemista ja ohjausta. Romanityöntekijän ammatillisen taidon lisäksi työntekijän on kulttuurisesta näkökulmasta helppo ymmärtää asiakastaan. Naisten Kulma on huomannut romanityöntekijän tärkeyden, koska "puhumme samaa kieltä". Naisten Kulma on se puuttuva romaninyhteisö, johon rikostaustaiset naiset voivat matalalla kynnyksellä kiinnittyä. (Naisten Kulma 2019.)

Naisten Kulma -hankkeessa toimintaympäristönä ovat Oulun suljettu vankila, Kestilän avovankila ja Naisten Kulman tukipiste Oulussa. Työtä tehdään vapautuneiden vankien kanssa myös heidän kotonaan. Naisten Kulman tukipisteitä on kaksi, Helsingissä ja Oulussa, ja siellä on romanitaustaiset työntekijät. Työntekijöitä Helsingissä on kolme – projektipäällikkö ja kaksi palveluohjaajaa –, Oulussa yksi kokoaikainen palveluohjaaja ja yksi osa-aikainen työntekijä koordinoivat perhetyötä ja siellä on myös työkokeilussa yksi henkilö. (Naisten Kulma 2019.)

2.2 Oulun ja Kestilän vankila

Oulun vankila on tutkintavankila, mikä tarkoittaa sitä, että siellä pidetään rikoksesta epäiltyjä, jotka ovat tutkinnan ajan siellä. Oulussa voi myös suorittaa vankeus- ja sakonmuuntorangaistuksia. Vankipaikkoja on yhteensä 80, joista 13 on naisvangeille. Vanki voi työskennellä kiinteistö- ja ylläpitotehtävissä, taloushuollon tehtävissä sekä tuotantotehtävissä tai kirjassitomisessa. Vankilassa voi myös opiskella lukioaineita sekä ammatilliseen koulutukseen valmentavassa koulutuksessa eli Valmalla suorittaa yleishyödyllisiä oppiaineita. (Rikosseuraamuslaitos 2019.)

Kestilän avovankilassa on paikkoja 46, joista noin 8 on naisille. Avolaitokseen pääsee, jos on Pohjois-Suomen alueelta ja on avolaitoskelpoinen. Henkilökuntaa on noin 30, joista osa on vartijoita ja osa ohjaajia. Päihdekuntoutus ja koulutus ovat päätavoitteita. Vankilassa on tarjolla erilaisia ohjelmia, kuten Kalterit Taakse ja yhteisökuntoutushoito. Piippolan käsi- ja taideteollisuusopisto järjestää puu- ja metalliartesaani- sekä tietokonekoulutusta. (Rikosseuraamuslaitos 2019.)

Rangaistuksen aikana on mahdollisuus suorittaa peruskoulun ja lukion oppimäärä tai oppisopimuskoulutuksena puualan perustutkinto. Vapauttamisyksiköstä käsin Oulun vankilasta on mahdollista käydä ulkopuolella opiskelemassa tai työssä. Vangit saavat osallistua toimintakykyä ylläpitävään ja kuntouttavaan toimintaan. Vangin on mahdollisuus osallistua päihdekuntoutuksen katkaisuhoidon, kehittää ongelmaratkaisutaitojaan sekä käydä elämänhallintakursseja,

kuten suuttumuksen hallinta tai viisi keskustelua muutokseen. Vartijoita sekä muuta henkilökuntaa on noin 80. (Rikosseuraamuslaitos 2019.)

Vuodesta 2014 on Oulun ja Kestilän vankiloissa tehty romanilähtöistä työtä. Yhteistyö vankiloissa alkoi siten, että Naisten Vuoro -hanketyöntekijät ottivat yhteyttä Oulun, Pelson ja Kestilän vankilaan ja sopivat tapaamisen johtajien ja esimiesten kanssa. Vankiloissa pidettiin infotilaisuus, jossa kerrottiin Etelä-Suomen, Vanajan avovankilan ja Hämeenlinnan suljetun vankilan romanilähtöisestä työntekijästä. Naisten Vuoro -hanke halusi tarjota Pohjois-Suomen vankiloihin samaa palvelua ja vankilat ottivat romanitaustaisen työntekijän vastaan. Romaninainen vankeja tavattiin viikoittain vankiloissa ja siten pyrittiin vastaamaan heidän tarpeisiinsa. Yksilötukityötä tehtiin kuntouttavan Voiva-toimintamallin avulla. Vankiloiden henkilökunnan kouluttaminen oli tärkeä osa työtä, sekä konsultoinnit asiakkaan ja henkilökunnan välillä. (Romano Missio. Naisten Vuoro.)

Muutoksen Vuoro -hankkeen aikana huomattiin, että on tärkeää jatkaa tukipalveluja vangin vapauduttua. Vankilassa luotu tukiverkosto ei riittänyt, joten hanke laajensi tukea vapautuviin vankeihin ja heidän perheisiinsä. Tuki oli esimerkiksi sitä, että asiakas haettiin vankilan portilta ja vietiin kotiin perheen keskelle. Toimitettiin virastoasioita, käytiin ruokakaupassa ja muissa tarvittavissa paikoissa. Palveluohjaajan tuki on todettu tärkeäksi, koska muutosta saattaa tarvita kokonainen perhe. (Romano Missio. Romano Mission Historia.)

2.2.1 Rikosseuraamuslaitos

Rikosseuraamuslaitoksen toiminta perustuu suomalaisen yhteiskunnan tärkeimmille arvoille ja niihin se on sitoutunut. Toiminnassa tärkeimpiä arvoja ovat ihmisarvon kunnioitus ja oikeudenmukaisuus, joita Naisten Kulmakin pitää tärkeinä arvoina. Työ on yksilöllistä ja jokaiselle ihmiselle annetaan mahdollisuus muuttua ja kasvaa. Rikosseuraamuslaitoksen tehtävänä on vähentää uusintarikollisuutta ja huolehtia osaltaan yhteiskunnan turvallisuudesta pitämällä yllä laillista ja turvallista seuraamusten täytäntöönpanojärjestelmää. Rikosseuraamuslaitos muodostuu eri yksiköistä, jotka ovat keskushallintayksikkö, kolme

rikosseuraamusaluetta ja täytäntöönpanoyksikkö sekä alan koulutuksesta vastaava rikosseuraamusalan koulutuskeskus. (Rikosseuraamuslaitos 2019.) Rikosseuraamuslaitos ostaa ostopalveluna romanilähtöistä työtä Romano Missiolta. Rikosseuraamuslaitos on kokenut tärkeäksi Romano Mission kanssa tehtävän yhteistyön. (Naisten Kulma 2019.)

2.2.2 Arviointikeskus ja yhdyskuntaseuraamustoimisto

Arviointikeskus eli Arke tekee vangille riski- ja tarvearvion ja rangaistusajan suunnitelman (ransu) ja niitä päivitetään vankilassa. Arke tekee myös sijoituspäätöksen ja ottaa huomioon vangin perhesuhteet. Suomi jakaantuu kolmeen eri rikosseuraamusalueeseen – Etelä-Suomen, Itä- ja Pohjois-Suomen ja Länsi-Suomen rikosseuraamusalueeseen – joista jokaisessa on arviointikeskus. Jos mahdollista, niin vangit suorittavat rangaistustaan omalla rikosseuraamusalueellaan. (Rikosseuraamuslaitos 2019.)

Ehdollinen vapaus on yksi osa vankeusajan suorittamista. Ehdonlaiseen vankeusrangaistukseen on mahdollista päästä, kun puolet tai kaksi kolmasosaa tuomiosta on suoritettu. Ehdonlaisessa ei saa tehdä rikoksia tai sen menettää ja joutuu takaisin vankilaan. Ehdonlainen voi olla valvonnassa ja sitä seuraa yhdyskuntaseuraamustoimiston työntekijä. Rangaistusajan suunnitelman tekee arviointikeskus joko vangin kanssa tai lausuntojen pohjalta. Pyrkimyksenä on suunnitella vangille tavoitteellisia asioita, kuten opiskelumahdollisuuksia, päihdekuntoutusta tai muita vangille hyödyllisiä asioita. (Rikosseuraamuslaitos 2019.)

Seuraamusselvitys pyydetään yhdyskuntaseuraamustoimistolta ja siinä selvitetään syytetyn mahdollisuudet yhdyskuntapalveluun, arvioidaan nuorisorangais- tuksen kelvollisuus sekä arvioidaan sen hetkistä tilannetta. Tutkintavankeudessa vangittu vanki on oikeuden käsittelyyn asti, ja vankilassaoloaika vähennetään saadusta tuomiosta. Vankiarviointi tehdään arviointikeskuksessa sen jälkeen, kun tuomio on tullut ja tutkintavanki muuttuu vankeusvangiksi. Valvottuun koepauteen voi päästä kuusi kuukautta ennen tuomion loppumista. Ennen koepauteen pääsyä vangille tehdään suunnitelma, jossa on toimintavelvoitepaikka,

asunto sekä kuultu kaikkia asunnossa asuvia, myös lapsia. Liikkumisesta laaditaan tarkat rajat ja kello 21.00–06.00 välisenä aikana pitää olla kotona. Vankila ja tukipartio huolehtivat seurannasta pannan avulla, puhelinsoitoilla sekä satunnaisilla tapaamisilla, joissa voidaan tehdä puhallustesti. Vapautumissuunnitelma (vapsu) tehdään jokaiselle vangille ja se on henkilökohtainen. Tavoitteena on esimerkiksi asunnon, toimeentulon tai päihdekuntoutuksen jatkumo, jotta vanki pääsee alkuun siviilissä. Vapauttamisen valmistelu on syytä aloittaa hyvissä ajoin, jotta se tukee vapautumista. (Rikosseuraamuslaitos 2019.)

Oulun yhdyskuntaseuraamustoimisto ja Naisten Kulma ovat tehneet sopimuksen, jossa hanke on yhdyskuntapalvelua suorittavan toimintavelvoitepaikka. Työtehtävät ovat kotiaskareita, kuten ruuan laittoa, toimiston siivousta, verhojen tai esiliinojen ompelua, ulkoilua, liikuntaa tai muita toiminnallisia tehtäviä. Työvelvoitteesta voidaan käyttää 30 tuntia Voiva-toimintamallia hyödyntäen. (Rikosseuraamuslaitos 2019.)

3 ROMANIKULTTUURIN ERITYISPIIRTEET VANKILASSA

Romano Mission hallinnoima Naisten vuoro -projekti, romaninaisena vankilassa, on tehnyt selvityksen, jossa kerrotaan, että romanikulttuurin erityispiirteet näkyvät vankilamaailmassa. Inka Jeskanen (2014, 5–9) sanoo selvityksessään, että romaninaisten lukumäärä on absoluuttisesti pieni ja heitä on katsottu olevan näkyvä ryhmä juuri Hämeenlinnan ja Vanajan vankiloissa. Vanajan vankilan henkilökunta koki tarvitsevänsä uusia toimintamalleja romaninaisvankien tukemiseen.

Jeskanen (2014, 14–15) kertoo selvityksessä, että vankiloissa vallitsevan yleisen mielipiteen mukaan kaikkia kohdellaan samalla tavalla eikä romanikulttuurin huomioiminen vankilamaailmassa ole mahdollista. Näin ollen romanit joutuvat joustamaan tavoistaan ja kulttuuristaan vankilassa, mutta joustaminen aiheuttaa vankilaan haasteita romaneiden välille. Erityispiirteet näkyvät vankilassa pukeutumisessa, siisteydessä ja perheen tai koko suvun merkityksessä sekä siinä, että uskonnollisuus on tärkeää romanille. Vankiloissa toimitaan vankilan tapojen mukaisesti, mutta romanit tietävät keskinäisen järjestyksensä ja noudattavat sitä mahdollisuuksien mukaan asiaa suuresti korostamatta. Romani odottaa pääväestöltä, että romanikulttuuria kunnioitetaan. He toivovat ymmärrystä, vaikka muut eivät ymmärtäisi heidän tapaansa toimia tietyllä lailla. Monesti kysymys on itsetunnosta. Romanit käyttäytyvät kulttuurinsa tuomilla tavoilla, jotka eivät koske pääväestöä. (Jeskanen 2014, 14–15.)

Romanikulttuurissa naisten pukeutuminen suuriin hameisiin on kunnioitusta vanhempaa romania kohtaan eikä nainen voi olla ilman tätä pukua yleisellä paikalla tai vanhemman romanin edessä. Vankilassa kuitenkin romaninaiset ovat vankilan sääntöjen mukaisissa vaatteissa. Romaninaiset ymmärtävät, että vankiloissa ei aina pystytä huomioimaan vanhempia romaneja heidän kulttuurinsa edellyttämällä tavalla, vaikka naiset itse haluaisivat kunnioittaa heitä. Tapaamisissa naisille tuottaa ongelmia olla ilman romanipukua, koska tapaamisissa saattaa olla muita romaneita. (Jeskanen 2014, 16.)

Romanikulttuurissa yksi keskeisimmistä asioista on perheen ja suvun yhteenkuuluvuus. Sukulaiset pyrkivät auttamaan vaikeissa tilanteissa, mutta nykyään tässä on eroja ja toinen suku saattaa pitää hyvinkin paljon huolta sukulaisvangistaan, ja jotkut eivät taas pidä huolta. Osalle naisista vankitoverit paikkaavat perheen asemaa. Näissäkin asioissa on huomattu sukujen yksilöllisyys. Yleisesti katsottuna oma suku ja laajemmin koko romaniyhteisö ovat romaneille erittäin tärkeitä. Suku on romaneille turvaverkko. Jeskanen (2014, 16–17) kertoo selvityksessään, kuinka vankilamaailmassa laajentunut perhekäsitys tulee esiin esimerkiksi hautajaisten myötä, kun vangin kasvattivanhemmat eivät välttämättä näy virkatodistuksissa ja vanki joutuu todentamaan muuten sukulaissuhteen. Romaniperheeseen kuuluvat ydinperheen lisäksi isovanhemmat, sedät, tädit, enot sekä serkut, ja romaniyhteisössä on paljon kasvattiäitejä ja -isiä, mummoja ja tätejä. Jos vanhemmat eivät ole voineet kasvattaa lastaan, joku lapsen läheisistä on ottanut hänet hoitoonsa. Naisten Kulman työntekijä voi tarvittaessa todentaa sukulaissuhteen vankilanhenkilökunnalle. (Jeskanen 2014, 16–17.)

Romanien puhtaustavat ovat arkea ja ne kulkevat mukana kaikessa arkipäivän toiminnassa. Romanille puhtaus tarkoittaa konkreettista puhtautta ja siisteyttä. Vanajan vankilassa on tuottanut hämmennystä esimerkiksi romaninaisten pyykinpesu, koska romanit eivät pese aikuisten ja lasten pyykkejä keskenään (Jeskanen 2014, 17).

Romanit ovat hyvin uskonnollisia. Uskonnollisuus on romanin peruselämäntapaa. Romanit kuuluvat luterilaiseen kirkkoon sekä lisäksi osa romaneista kuuluu vapaiden suuntien seurakuntiin. Jeskanen (2014, 19) sanoo selvityksessään, että romaninaisvankien kohdalla vankilan arjessa näkyy voimakkaana uskonnollisuus, joka on antanut monelle romanivangille eväitä kohdata päihteidenkäyttönsä ja muut mahdolliset oman elämänsä heikkoudet. Vaikka uskonnollisuus ei korjaa kouluttautumattomuutta eikä muitakaan elämän puutteita, antaa se kuitenkin mahdollisuuden ja vaihtoehdon rakentaa elämää järjestäytyneempään ja säännöllisempään suuntaan. Romanit puhuvat paljon uskosta ja henkilökohtaisista kokemuksistaan. Hengelliset asiat ovat enemmän tai vähemmän tärkeitä romaneille ja niistä puhutaan erittäin avoimesti ja niihin suhtaudutaan kunnioittavasti. (Jeskanen 2014, 19.)

3.1 Romaninainen rikosentekijänä tai tekijän perheenjäsenenä

Valtakunnallisesti romaninaisvankien keski-ikä on 20–35 vuotta, mutta heitä on myös kaikista ikäryhmistä eli he ovat 18–70-vuotiaita. Projektin aikana kerätyn arvion mukaan Suomessa on noin 400 rikostaustaista romaninaista (romaniväestön suuruus 12000). Vankeudessa on 45–55 naista vuosittain. Vuoden 2019 alusta romaninaisia on projektissa kohdattu Oulun ja Hämeenlinnan vankilassa sekä Kestilän ja Vanajan avovankilassa. Romaninaisia vapautuu vuosittain säännöllisesti eri vankiloista. Yhdyskuntapalvelua ja koevapautta suorittaa osa naisista. Vuonna 2019 Naisten Kulman tuen ja avun piirissä oli kahdeksan kuukauden aikana noin 100 rikostaustaista romaninaista. Heistä noin puolet oli vankilassa ja osa Naisten Kulmalla suorittamassa yhdyskuntapalvelua tai koevapausrangaistusta. Rikosseuraamuslaitoksella työskenteli 2500 henkilöä vuonna 2018, joista hanke tavoitti koulutusten kautta noin 200. Oulun, Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunkien sekä Kelan työntekijöitä tavoitettiin 250. Koulutukset poikivat konsultaatiopyyntöjä rikostaustaisia romaninaisia koskevissa asioissa. Opiskelijoita koulutetaan kohtaamaan kohderyhmää ja hanke tavoittaa vuosittain heitä noin 100. (Naisten Kulma 2019.)

Romaninainen suorittaa vankeusrangaistustaan keskimäärin 2–4 kuukautta. Pääsääntöisesti rikokset ovat omaisuusrikoksia, petoksia, kortitta ajoa, maksamattomista sakoista johtuvia ja nyt uutena tulleet huumausainerikokset. Romaninaiset ovat yhteisönsä voimavara ja näin koko perheelle koituu ongelmia, jos nainen on joutunut vankilaan. Voidaankin sanoa, että koko pakka on sekaisin, jos perheen äiti on poissa hetken. Nainen hoitaa vankilasta käsin monet perheen asiat. (Naisten Kulma 2019.)

3.2 Yhdenvertaisuus vankilassa

Vankien yhdenvertaista kohtelua määrittää Suomessa muun muassa vuoden 2014 yhdenvertaisuuslaki (L1325/2014), jonka tarkoituksena on edistää ja turvata yhdenvertaisuuden toteutuminen. Laissa kielletään kaikenlainen syrjintä. Tämän lisäksi yhdenvertaisuuslaissa mainitaan, että viranomaisten velvollisuus on edistää yhdenvertaisuutta tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti sekä laatia yhdenvertaisuussuunnitelma. Tämän vuoksi Rikosseuraamuslaitos teki yhdenvertaisuussuunnitelman vuonna 2006 (Rikosseuraamuslaitos 2015).

Rikosseuraamuslaitoksen yhdenvertaisuussuunnitelmassa kerrotaan, että Suomen perustuslain (L731/1999) mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä ja että yhdenvertaisuuslain (L1325/2014) tarkoituksena on edistää ja turvata yhdenvertaisuuden toteutumista sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeussuojaa lain soveltamisalaan kuuluvissa syrjintätilanteissa. Käytännössä yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. (Rikosseuraamuslaitos 2015.)

Romanien kokema kulttuurillinen eriarvoisuus näkyy vankilassa selkeimmin vaatetuksessa, kerroksille asuttamisessa, vankivaunukuljetuksissa sekä väistämisvelvollisuusasiassa. Nostamme esille vaatetuksen, koska se on yleisin edellä mainituista. Romanikulttuurissa vaatetuksella kunnioitetaan toista ihmistä ja eritoten vanhempaa ihmistä siten, että pukeudutaan säädyllisesti. Käytännössä se tarkoittaa naisten kohdalla sitä, että peitetään käsivarret ja jalat. Käytännössä naiset pitävät pitkähihaisia puseroita (röijy) ja samettihametta, joka on miltei maahan asti ja leveä.

Apulaisoikeusasiamies on suorittanut tarkastuksen Oulun vankilaan. Pöytäkirjan mukaan tarkastuksella käytyjen keskustelujen perusteella vaikutti siltä, ettei naisvangeilla ole heidän niin halutessaan mahdollisuutta saada romanihametta

tapaamisessa käytettäväksi. Rikosseuraamuslaitoksen vankeja ja yhdyskunta-seuraamusasiakkaita koskeva yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma tuli voimaan 16.2.2015. Siinä todetaan, että ”etniset seikat on pyrittävä ottamaan huomioon päätettäessä vangin oikeudesta käyttää omia vaatteitaan suljetussa vankilassa. Vangeille pitäisi sallia etnisten asujen käyttäminen mahdollisuuksien mukaan. Esimerkiksi romanin naisille voidaan antaa lupa käyttää hameitaan ja romanimiehille tummia housuja mm. kirkossa ja tapaamisissa. Vangille on suljetuissa vankiloissa oltava mahdollisuus järjestää etukäteen esimerkiksi tapaamista varten omat vaatteet, jotka voidaan vaihtaa tapaamisen ajaksi.” (Oulun vankilan pöytäkirja 31.10.2016.)

Toteutuvatko yhdenvertaisuus ja tasa-arvo romanivankien kohdalla? Rikosseuraamuslaitos päivitti 2015 yhdenvertaisuussuunnitelman, jossa Romano Missio oli yhtenä asiantuntijana antamassa lausunnon romanikulttuuria koskevista asioista. Muutoksen Vuoro -hanke esitteli romanin naisille ja -miehille yhdenvertaisuussuunnitelmaa Oulun, Pelson ja Kestilän vankilassa. Syksyllä 2016 eduskunnan apulaisoikeusasiamies halusi tavata silloisen Muutoksen Vuoron työntekijän Pelson vankilassa. Apulaisoikeusasiamiehen tehtävä on valvoa vankien oikeuksia ja puuttua niihin tarvittaessa. Apulaisoikeusasiamies halusi tietää toteutuvatko romanivankien oikeudet. Työntekijä kertoi, että romaniasiakkaiden perhesuhteiden ylläpitäminen joissakin vankiloissa ei toteudu, koska naiset joutuvat olemaan joko vankilan vaatteissa tai niin kutsutussa pikkuhameessa tapaamisissa. Romanivaatteiden pitäminen oli estetty kaikilta yhden romanin naisvangin sääntörikkomuksen takia. Tällä hetkellä Oulun romanin naisvangit saavat pitää tapaamisissa romanivaatteita, jos heillä ei ole henkilökohtaista sääntörikkomusta. (Rikosseuraamuslaitos 2017.)

4 SOSIAALINEN KUNTOUTUS

Sosiaalihuoltolaki (L1301/2014) määrittelee sosiaalisen kuntoutuksen seuraavasti: sosiaalisella kuntoutuksella tarkoitetaan sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen keinoin annettavaa tehostettua tukea sosiaalisen toimintakyvyn vahvistamiseksi, syrjäytymisen torjumiseksi ja osallisuuden edistämiseksi.

Sosiaalisen kuntoutuksen tavoitteena on vahvistaa asiakkaan sosiaalisia taitoja, edistää osallisuutta sekä estää syrjäytymistä. Yleisempiä menetelmiä ovat tehostettu tuki ja ohjaus, ryhmätoiminta, sosiaalisten vuorovaikutustaitojen opettelu, elämänhallinnan opettelu sekä tuki selvitä arkipäivästä. Kuntouttava työtoiminta, työkokeilu, työpaja sekä vertaistuki ja kotiin vietävät palvelut kuuluvat sosiaaliseen kuntoutukseen. Sosiaalisen kuntoutuksen tavoite ja periaate on se, että yksilö pääsee sisälle yhteiskuntaan heikommassa asemastaan huolimatta. Laaja määritelmä ei sulje ketään pois, joten sosiaalinen kuntoutus sopii kaikille sitä tarvitseville, Kuntoutus on aina luonteeltaan oppimis- ja kehitysprosessi ja sen kasvuelementit ovat aina mukana, kun ihminen pyrkii mukautumaan uuteen elämäntilanteeseen. (Raivio 2018, 97–99.)

4.1 Voiva-kuntoutus osana sosiaalista kuntoutumista

Voiva-toimintamalli on Naisten Kulman kehittämä sosiaalisen ja dialogisen oppimisen kuntoutusmuoto. Voiva tulee sanoista: voimaannuttava, identiteettiä vahvistava ja vaihtoehtoja tarjoava. Voivassa on kaksitoista teemaa, ja se on rikosseuraamuslaitoksen ohjelmatyöryhmässä katsottu hyväksi käytänteeksi. Voivan kaksitoista teemaa ovat:

- ryhmän aloitus ja säännöt
- identiteetti ja itsetunto
- yhdenvertaisuus ja syrjinnän eri muodot
- vanhemmuus ja parisuhde
- väkivalta ja sen eri muodot
- tunne ja reaktio

- rahankäyttö
- koulutus ja oppimisen eri muodot
- rikollisuuden ketju ja uusi suunta
- päihteet
- arvot ja asenteet
- vapautumien ja ryhmän lopetus

Toiminnan tavoitteena on auttaa elämänhallinnassa sekä voimaannuttaa ja osallistaa jokaista löytämään itsestään voimavarat elämiseen. (Voiva-käsikirja 2018.)

Romaninaisten elämänhallinnan taidoissa romanityöntekijät huomasivat puutteita, ja Muutoksen Vuoro -hanke alkoi selvittää, miten taitoja voitaisiin vahvistaa vankilassaoloaikana. Kuntoutuksen tavoitteena on vahvistaa romaninaisten romaani-identiteettiä ja osallisuutta yhteiskunnassa, ehkäistä syrjäytymistä ja katkaista rikoskierte sekä vastata naisten erityistarpeisiin huomioida tilanteet ja asiat kulttuurista käsin. Ryhmässä tai yksilökeskustelussa aiheet ovat monenlaisia. Pääasiassa huolena ovat huostaanotetut lapset, rikkinäiset pari- tai perhesuhteet, yksinäisyys, koulutus ja työelämä. Jotta muutosmotivaatio lähtee käyntiin, tarvitaan kokonaisvaltaista huomioimista naisten elämäntilanteesta. (Voiva-käsikirja 2018.)

Romano Mission vankilatyön ja vapautumisen jälkeisen työn toimintamallit on nostettu EU:n tasolla romanien integrointia koskevien hyvien käytänteiden joukkoon (European Commission 2016, s. 25-26). Kriminaalihuollon palkinto myönnettiin 2017 Romano Missiolle/ Muutoksen vuorolle. Raadin mukaan hanke on onnistunut tuomaan esille romaninaisvankien heikon aseman yhteiskunnassa, sekä pystynyt luomaan toimivia kuntoutusmenetelmiä vankila olon aikana, sekä vangin vapauduttua (Krits 2017).

4.2 Syrjäytyminen

Sosiaalinen syrjäytyminen on tapahtumaketju, jossa ihminen voi tahattomasti joutua syrjään työelämästä sekä yhteiskunnallisesta asemasta. Tällä tarkoitetaan pitkäaikaistyöttömiä, rikoksentekejiä, päihteidenkäyttäjiä tai nuoria, joilla ei ole koulutusta tai, jotka kärsivät oppimisvaikeudesta. Nämä ihmisryhmät kuuluvat alavastaaajien joukkoon ja ovat sorrettuja monella tavalla. (Raivio 2018, 99–100.)

Rikostaustaiset romaninaiset ovat vankilassa erityisryhmä. He ovat syrjäytyneitä monella tapaa sekä omasta yhteisöstään että pääväestöstä. Romanien koulutus-historia on varsin lyhyt verrattuna pääväestöön, joten tästäkin syystä romaninais-vangit on syrjäytyneet yhteiskunnasta. Tapahtumaketju on varsin tyypillinen, koska romaneilla ei ole esikuvaa koulua käyvistä vanhemmista tai isovanhem-mista. Vanhemmilla ei ole ollut paikkaa, jossa asua, josta lähettää lapsia kouluun tai viljellä maata. Romaneille on ollut tärkeintä pysyä hengissä sekä huolehtia lapsista ja vanhuksista. Ensimmäisiä pysyviä asuntoja romanit ovat saaneet vasta 1960-luvulla. Romaneilla on syrjäytymiseen historiallinen tausta. Nykyään-kin 30–40 %:lla vankilassa olevista romaninaisista ei ole asuntoa ja 60 %:lla on peruskoulu käymättä. (Jeskanen 2014, 27.)

Romaniyhdistykset toimivat siltana romanien ja yhteiskunnan välillä. Tämä on ol-lut yksi väylä romanien pyrkiä aiempaa tiiviimmäksi osaksi suomalaista yhteis-kuntaa. Kulttuurin sisällä on meneillään muutosliike, jonka tavoitteena on nostaa muun muassa koulutuksen arvostusta. Suomen Romaniyhdistyksen henkilöstön esimies Päivi Majaniemi kertoo Ylen artikkelissa, että romanit kuuluvat valitetta-vasti edelleen köyhimpään yhteiskuntaluokkaan ja osittain syrjäytyminen johtuu koulutuksen puutteesta. (Ojala 2017.)

5 ROMANO MISSIO

Romano Missio on saanut alkunsa siitä, kun vuonna 1904 Oskari Jalkio oli toimistossaan tekemässä töitä ja oveen koputettiin ja sisään astui pieni romani poika kylmissään ja nälissään. Pojan kerjätessä lämmintä vaatetta ylleen, Jalkio tunsi piston sydämessään. Tässä oli hänen lähetyskenttäänsä, josta Jumala oli hänelle puhunut. Niin Jalkio jalkautui romaneiden pariin ja alkoi kartoittamaan heidän asemaansa yhteiskunnassa sekä sai mahdollisuuden kertoa Jumalan sanaa. 1906 Jalkio perusti Mustalaislähetysten, jonka pääpainopiste oli parantaa romaneiden sosiaalisia oloja sekä vahvistaa heidän hengellistä elämäänsä. (Romano Missio 2019.)

Mustalaislähetys-nimi muuttui aikanaan Romano Missioksi. Toiminnan arvot ja periaatteet ovat pysyneet samana. Romano Missio on kristillinen valtakunnallinen romanijärjestö, joka toimii lastensuojelu ja sosiaalialalla, koulutusalan palvelujärjestönä sekä eri seurakuntien kanssa tehtävä hengellinen työ on osa järjestön toimintaa. Romano Missio on pyrkinyt vastaamaan romanien tarpeisiin, joihin on haettu rahoitusta STEA:lta. Käynnissä olevia projekteja on tällä hetkellä neljä, joista kolme ensimmäistä on pääkaupunkiseudulla tapahtuvaa työtä ja yksi on lähestulkoon valtakunnallinen, Naisten Kulma. (Romano Missio 2019.)

5.1 Romano Mission hallinnoimat hankkeet

Eväitä arkeen – Romaniperhetyö-hanke

Työ on ennalta ehkäisevää sekä korjaavaa perhetyötä. Työtä tehdään varhaiskasvatuksen, koulun, nuorisotoimen, sekä viranomaisten kanssa. Perheitä tuetaan vanhemmuudessa, asumisessa sekä koulutus ja työ asioissa. Työntekijä jalkautuu kotikäynnille työparin kanssa, sekä voi olla asiakkaan mukana erilaisissa tiimipalavereissa. (Romano Missio 2019.)

Terne Apre – Nuoret Ylös

Hanke on suunnattu 13–29-vuotiaille nuorille, jotka tarvitsevat elämässään tukea ja ohjausta. Työntekijät jalkautuvat sinne missä nuoret ovat, esim. eri asemat pääkaupunkiseudulla. Työntekijät tekevät yhteistyötä viranomaisien kanssa, kuten vartioiden, poliisin, sosiaalitoimen kanssa. (Romano Missio 2019.)

Romanimiestentyö vankilassa

Romanilähtöistä vankilatyötä tehdään Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella. Työllä halutaan vaikuttaa asenteisiin ja tarttua ongelma kohtiin, romanikulttuurista käsin. Työ on verkostoyhteistyötä, yksilö, sekä ryhmätoimintaa vankilan sisällä. (Romano Missio 2019.)

Lastenkodit

Hämeenkoskella sijaitseva 14-paikkainen Päiväkummun lastenkoti on toiminnassa ja siellä on tällä hetkellä eri kunnista sijoitettuja lapsia. Järjestöllä on myös toinen lastenkoti, Kotimäki ja se sijaitsee Sipoossa. Kotimäki on ollut tyhjillään muutaman vuoden. (Romano Missio 2019.)

Naisten Vuoro ja Muutoksen Vuoro -hankkeet

Romano Mission hallinoma ja Raha-automaattiyhdistyksen (RAY) rahoittama Naisten Vuoro hanke oli romaninaisten kuntoutuksen kehityshanke vuosina 2010–2014. Naisten Vuoro hankkeen työympäristö oli Vanajan avovankila ja perheosasto, sekä Hämeenlinnan suljettu vankila. Työtä pilotoitiin tuolloin Oulun, Pelson ja Kestilän vankilaan hankkeen viimeisenä vuotena. (Romano Missio. Naisten Vuoro.)

Romaninainsvangeista oli tuolloin hyvin vähän tutkittua tietoa ja haasteena rikosseuraamuslaitokselle oli lisääntyvät määrät romaninainsvangeista. Romaninaisten määrä prosentuaalisesti oli iso ja näin ollen vankilat tarvitsevat erilaisia toimintamalleja. Tavoitteita oli kolme. Ensimmäisenä piti, selvittää romaninainsvankien

tarpeet ja sen jälkeen tuottaa toimintamalli, jolla ennaltaehkäistään uusinta rikollisuutta sekä syrjäytyminen. Toinen oli rikosseuraamusalan henkilökunnan kouluttaminen ja romaniväen tietämystä vankilan eri käytänteistä. Kolmantena oli yhdysverkoston luominen romaninaisvangeille. (Romano Missio. Naisten Vuoro.)

Muutoksen Vuoro -hankkeessa jatkettiin Naisten Vuoro -hankkeen työtä rikostaustaisten romaninaisten tukemisessa 2015–2016. Hanketta hallinnoi Romano Missio ja rahoitti RAY. Työympäristö laajeni edellisestä hankkeesta Turun suljettuun vankilaan ja tavoitteena oli vankilasta vapauteen ulottuva tukipolku. Naisten Kulma jatkoi Muutoksen vuoron työtä, josta työ on laajentunut tarpeen mukaan ja mennyt eteenpäin (Romano Missio. Romano Mission Historia.)

6 KIRKON VANKILATYÖ

Kirkon vankilatyö on kirkon tekemää työtä, jota tehdään vankien hyväksi ja joka on kirkon kriminaaliryöön perinteinen toiminta-alue. Vankiloissa toimii päätoiminen tai sivutoiminen vankilapappi tai -diakoni. Vankilasielunhoitajien lisäksi seurakuntien työntekijät ja koulutetut vapaaehtoiset työskentelevät vankien kanssa. Merkitävä osa seurakuntien työstä tapahtuu vapautuneiden vankien kanssa. Tätä nimitetään usein jälkihuolloksi. Kirkon kriminaaliryö toteutuu myös tukiasuntotoimintana sekä kristillisten päihdehoitokotien työssä. Osa kirkon kriminaaliryöstä suuntautuu vankien perheiden tukemiseen vankeusaikana ja sen jälkeen. Vankeuden ja muiden rangaistusten täytäntöönpanosta vastaa. Rikosseuraamuslaitos, jonka palveluksessa myös vankilasielunhoidon viranhaltijat ovat. (Sakasti 2019.)

Jokaisella rangaistusta suorittaneella ihmisellä on perusoikeutenaan säilyttää uskonnonharjoittamisen oikeus vankilassa ollessaan. Suomen lainsäädännöllä sekä kansainvälisillä sopimuksilla on määritelty ihmisen oikeus uskonnon harjoittamiseen vankilassa. Vankiloissa on säännöllisesti jumalanpalvelukset ja muita hengellisiä tapahtumia. Jokaisesta vankilasta löytyy uskonharjoittamista varten vihitty kirkko tai kappeli. Avolaitoksista on mahdollisuus päästä osallistumaan vankilapaikkakunnalla järjestettäviin hengellisiin tilaisuuksiin. Vankilan on kaikissa olosuhteissa taattava vangille sielunhoitajan kanssa luottamuksellinen kahdenkeskinen keskustelu, joka on henkilökohtaista sielunhoitotyötä. (Rikosseuraamuslaitos 2019.)

7 YHTEYDENOTTOOPYYNTÖLOMAKE RIKOSSEURAAMUSLAITOKSEN TYÖNTEKIJÖILLE

Opinnäytetyönä teimme yhteydenottolomakkeen Naisten Kulman käyttöön. Opin-
näytetyö toteutuu kehittämispainotteisena produktiona, jolloin tuotetaan uutta
materiaalia sosiaalityön asiakkaille Tutkimukselliseen kehittämistyöhön, kuuluu
käytännön ongelmien ratkaisu sekä uusien ideoinen palveluiden ja tuotteiden ke-
hittäminen. Kehittämistyössä ei vain selitetä tai kuvailla asioita vaan etsitään pa-
rempia vaihtoehtoja ja viedään asioita käytäntöön. Kehittämistyössä tarvitaan
projektityön osaamista sekä kehittämistyön osaamista. Kehittämistyön tuloksena
saadaan produktion lisäksi raportti, jossa on kuvattu tavoitteet, prosessi sekä lop-
putulos. (Gothóni ym. (toim.) 2016.)

Yhteydenottopyyntölomaketta voidaan käyttää tiedonkeruun välineenä sekä sen
avulla pyritään tavoittamaan kohderyhmän asiakkaita. Papunet-sivustolla on tie-
toa mitä ja minkälainen lomakkeen kuuluisi olla, jotta se olisi toimiva työelämässä.
Lomakkeiden käyttö on suhteellisen uusi ja helppo tapa saada tietoa jostakin asi-
asta. Lomakkeen tulee olla teknisesti saatavissa, helposti täytettävä, johdonmu-
kainen sekä visuaalisesti selkeä. Ohjeistuksen tulee olla riittävää sekä kysymyk-
sien pitää olla selkokielellä ja tarpeeksi isoilla kirjaimilla, jotta heikkonäköinen voi
täyttää lomakkeen itsenäisesti. Palautteen anto tulee huomioida, jotta asiakas voi
halutessaan tehdä ilmoituksen kysymyksistä tai vaikka siitä, että ei osannut täyt-
tää lomaketta. Looginen järjestys on hyvä huomioida, kun lomaketta laaditaan.
(Papunet 2018.)

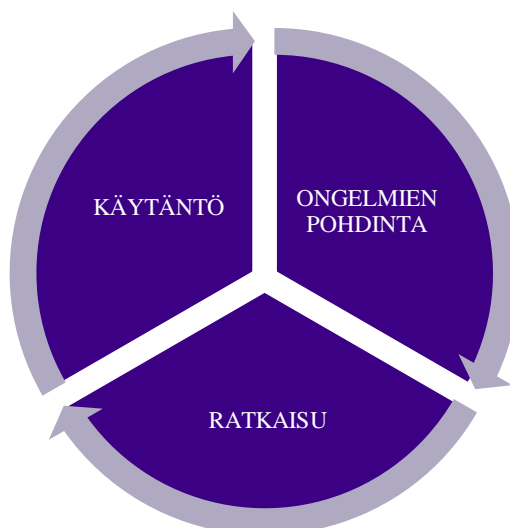
7.1 Yhteydenottopyyntölomakkeen tavoite ja tarkoitus

Suunnittelimme yhdessä Naisten Kulman tiimin kanssa yhteydenpyyntölomak-
keen, jonka tavoitteena on saavuttaa romaninaiset heidän vankilasta vapaudut-
tuaan. Yhteydenottopyyntölomake on työväline Naisten Kulman ja vankilanhen-
kilökunnan välillä, joten vankilan henkilökunta voi tarjota Naisten Kulman palve-
luja sen avulla. Naisten Kulma on todennut, että naiset eivät juurikaan ole

yhteydessä heihin vapauduttuaan, mutta yhteydenottopyyntölomake antaa Naisten Kulmalle mahdollisuuden ottaa itse yhteyttä romaninaisiin. Naisten Kulman työntekijät tukevat yksilötasolla rikoksettoman elämän rakentamisessa. (Naisten Kulma 2019.)

Yhteydenottopyyntölomakkeen avulla tarkoitus on jatkaa vankilassa aloitettua työtä naisen vapauduttua vankilasta. Lomakkeen kautta päästään selvittämään, miten perhe kokonaisuudessaan pärjää, onko perheellä tukiverkostoa tai tarvitseeko perheen äiti tai muu perhe Naisten Kulman tarjoaman avun lisäksi jotakin muuta yhteiskunnallista apua. Yhteydenottopyyntölomakkeen saapuessa Naisten Kulmalle tiimikeskustelussa käydään lomaketta läpi ja yhdessä päätetään kuka työntekijöistä ottaa omaksi asiakkaakseen kyseisen perheen. Naisten kulman työntekijä ottaa mahdollisimman pian yhteyttä asiakkaaseen. (Naisten Kulma 2019.)

7.2 Yhteydenottopyyntölomakkeen suunnittelu

KUVIO 1. Kehittämisprosessi (Socca 2007).

Kolbin (Socca 2007, 83) mukaan kehittämistyö voidaan nähdä myös kokemuksellisenä oppimisena, jossa kehittäminen nähdään kehänä, jossa käytäntö

tuottaa ongelman, jota pohditaan työyhteisössä ja jonka tuloksena löydetään toimiva ratkaisu. Ratkaisun tulos siirretään asiakastyöhön menetelmäksi.

Kehittämisellä haetaan muutosta olemassa oleviin toimintaperiaatteisiin ja -tapoihin. Usein miten kehittämiseen on sitoutettu muitakin organisaatioita. Tavoitteena on saada entistä parempaa palvelua asiakaskunnalle. Työn kehittämisessä on huomioitava miten nyt tehtävillä valinnoilla, päätöksillä ja päätöksillä tehdään jatkossa asiakastyötä. Nykyään hankkeiden avulla tehdään sisällöllistä kehittämistä johdon sekä asiantuntijoiden kanssa (Socca 2007, 83.)

Ongelmien pohdinta: Lomakkeen suunnittelussa oli otettava huomioon kohde-ryhmä, vankilan henkilökunta sekä lomakkeen toimivuus asiakastyössä.

Ratkaisu: Teimme ensimmäisen version lomakkeesta, josta lähdimme muokkaamaan lomaketta sopivaksi. Saimme palautetta työyhteisöltä, ohjausryhmältä sekä asiakkaalta. Saamastamme palautteesta teimme muokkaukset viimeiseen versioon.

Käytäntö: Tarkoitus on päästä käyttämään lomaketta vielä tämän vuoden (2019) puolella. Uskomme, että lomaketta vielä muokataan, mutta se tapahtuu vasta sitten kun olemme saaneet lomakkeen käytännössä kokeiluun.

7.3 Saatekirje

Naisten Kulma ja opinnäytetyöntekijät lähestyvät rikosseuraamuslaitosta, Kestilän avovankilaa sekä Oulun suljettua vankilaa kirjeitse. Saatekirjeessä kerrotaan yhteydenottopyyntölomakkeesta, sen tavoitteesta ja toimintamallista. Vankiloita haastetaan tekemään yhteistyötä Naisten Kulman kanssa, jotta saadaan maksimoitua romaninaisten saavutettavuus. Vankilan yhteyshenkilöt ja ohjaajat saavat Naisten Kulman työntekijältä päivämääräehdotuksia, jotta voivat sopia ajan info tilaisuuteen. Naisten Kulman työntekijä pitää lyhyen esityksen infotilaisuudessa ja ohjeistaa lomakkeen käytössä sekä sen täyttämässä asiakkaan kanssa ja vastaa mahdollisiin kysymyksiin. Rikosseuraamuslaitokselle sekä Oulun ja

Kestilän vankilalle jaetaan omat yhteydenottopyyntölomakkeet ja kirjekuoret, joissa on valmiina postimerkit. Vankilan ohjaajat kertovat yhteydenottopyyntölomakkeesta asiakkaalle vankilassa ja halutessaan asiakas vastaa kysymyksiin ja antaa vankilan henkilökunnalle sen palautettavaksi, ja vankilan henkilökunta lähettää lomakkeen kirjekuoressa tai sähköpostissa Naisten Kulmalle.

7.4 Lomakkeen toteutus

Papunet verkkosivuston mukaan tulee huomioida logo sekä selkeys ja kysymykset tulee laittaa ymmärrettävästi ja käyttää selkokieltä. Lomakkeessa tulee näkyä tiivistetysti tietoa toimintatavasta sekä selkeästi näkyvillä työntekijöiden yhteistiedot. Yksi kysymys kerrallaan, ei turhaa toistoa, vältetään kyllä tai ei -vastauksia, koska asiakas voi omilla sanoillaan kertoa millaista tukea haluaa. Lomakkeen ohje tulee sijoittaa niihin kohtiin, missä vastaaja vastaa kysymyksiin, eli kunkin kysymyksen kohdalle. Visuaalista ilmettä voidaan korostaa väreillä sekä erilaisilla symboleilla. Keskellä lausetta oleva tärkeä sana voidaan alleviivata tai korostaa eri värillä. Tärkeää lomakkeessa on näkyä selkeästi verkkosivut ja yhteystiedot, joista vastaaja saa kysyä tietoa enemmän Naisten Kulman toiminnasta. Lomaketta on kommentoinut työyhteisö sekä asiakas ennen varsinaista julkaisua. (Papunet 2018)

7.5 Tietosuoja

Yhteydenottopyyntölomakkeen suunnittelussa ja lomakkeen käytössä tuli huomioida tietosuojalaki (L1050/2018). Lähtökohtaisesti asiakastiedot ovat salassa pidettäviä, jollei asiakas itse ole antanut kirjallista suostumusta pyytävälle taholle. Suostumus on vapaaehtoinen ja laadittu siten, että asiakas ymmärtää mihin on suostunut. Suostumuksen peruuttamisen on myös mahdollinen, asiakas voi harkita asiaa ja kieltää tietojen luovutuksen vielä jälkeenpäinkin. Tärkeää on asiakkaan saada riittävä tieto siitä mihin luvan antaa. Yhteydenottopyyntölomakkeessa asiakkaalta kysytään suostumus tietojen luovuttamisesta Naisten Kulmalle. Naisten Kulma ei luovuta tietoja kolmannelle osapuolelle muuta kuin asiakkaan

omasta suostumuksestaan. Eli informaatiossa tulee olla riittävän selkeästi, mitä tietoja ja kenelle tietoja luovutetaan, minkä takia ja mikä on käyttötarkoitus. (L 1050/2018.)

Yleisen tietosuoja-asetuksen mukaan yritys tai organisaatio ei voi käsitellä henkilökohtaisia tietoja, jotka koskevat henkilön etnistä taustaa tai rotua, sukupuoli-suuntausta, poliittisia mielipiteitä, uskonnollista vakaumusta, rikostaustaa tai terveydellisiä tietoja (Euroopan Unioni 2019). Yhteydenottopyyntölomakkeessa asiat on huomioitu, ettei asiakkaan muita henkilötietoja kysytä kuin nimi, puhelinnumero ja paikkakunta sekä yhteydenottopyyntölomakkeita säilytetään Naisten Kulman lukollisessa kaapissa. Naisten Kulmalle muodostuu asiakastiedoista henkilötietorekisteri, jonka ylläpidossa tulee noudattaa tietosuoja-asetuksia (L1050/2018). Henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan Euroopan unionin (2019) tietosuoja-asetusta julkisella ja yksityisellä puolella. Päämääränä on varmistaa, että yksityisyys toteutuu digiaikana. Yhteydenottopyyntölomake tuo uusia velvollisuuksia ja tehtäviä työntekijöille. (Sulin 2019.)

7.6 Lomakkeen arviointi

Yhteydenottopyyntölomake lähetettiin kommenttikierrokselle kommentoitavaksi ohjausryhmäläisille ja opponoijille sekä sitä käytiin asiakkaan kanssa läpi ennen sen virallista julkaisua.

Naisten Kulman työntekijöiden mukaan lomakkeen ulkoasu ja sisältö oli hyvä, mutta nimestä käytiin keskustelua ja päädyttiin nimeen yhteydenottopyyntölomake. Asiakas pyytää infoa lomakkeesta. Ohjausryhmä ehdotti, että lomaketta voitaisiin käyttää myös miesvangeille.

Lisäksi saimme asiakaspalautteen yhteydenottopyyntölomakkeesta. Naisten Kulman asiakkaalle oli kerrottu, että tarvitaan rehellinen mielipide lomakkeesta. Asiakkaalle oli kerrottu myös se, että hän voi vaikuttaa lomakkeen tekstiin ja ulkoasuun, mistä asiakas oli mielissään: *“Voinko olla vaikuttamassa näin hienossa ja arvokkaassa asiassa, näkyykö se siinä työssä, kirjoitatko kaiken ylös”*. Asiakkaan

arvioinnissa tuli ilmi, että lomaketta on helppo täyttää ja sen on selkeä, koska kaikki tieto on yhdellä sivulla. Kuitenkin, jos asiakas ei entuudestaan tiedä ja tunne Naisten Kulman toimintaa, niin se ei tule tässä lomakkeessa selville. Asiakas ehdotti lomakkeen takasivulle tekstiä, josta käy ilmi mistä on kyse ja mitä tukea Naisten Kulma voi tarjota. Asiakkaan palaute oli tärkeä ja arvokas, koska asiakas on paras asiantuntija.

8 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Tutkimus- ja kehittämistoiminnassa tutkijalla on eettinen vastuu, joka tulee huomioida jokaisessa vaiheessa: tutkimusluvissa ja kehittämissopimuksissa, aineistonhankinnassa, käytössä sekä säilytyksessä (Gothóni ym. (toim.) 2016).

Olemme tehneet Romano Mission kanssa sopimuksen opinnäytetyöstä ja laati-
neet yhteydenottopyyntölomakkeen yhdessä työyhteisön kanssa. Lähtökohtana lomakkeessa on itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen (Kuula 2011, 231).
Tässä kehittämistehtävässä asiakkaan suostumusta kysytään yhteydenottopyyntölomakkeessa. Tällöin asiakkaalla on mahdollisuus päättää, haluaako antaa yhteistietoja Naisten Kulman käyttöön. Lomakkeesta löytyy lyhyt info Naisten Kulman toiminnasta sekä mihin asiakkaan yhteystietoja tullaan käyttämään. Suostumuksen yhteydessä asiakas voi halutessaan pyytää; että tiedot poistetaan rekisteristä (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2007,25).

Yksityisyyden suojaan kuuluvat tutkimusaineiston suojaaminen ja luottamuksellisuus sekä tutkimusaineiston säilyttäminen ja julkaiseminen (Kuula 2011, 240). Lomakkeen suunnittelussa on huomioitu yksityisyyden suoja sekä asiakas rekisteriä koskevat säädökset. Lomake on suunniteltu EU:n tietosuoja-asetuksia (679/2016) noudattaen.

Tutkimuksen luotettavuutta ja pätevyyttä tulisi jollakin tavoin arvioida. Luotettavuutta voidaan arvioida muun muassa tutkimuksen toteuttamisen näkökulmasta sekä tulkintojen näkökulmasta. (Hirsijärvi ym. 2007, 227.) Yhteydenottopyyntölomaketta on arvioinut työyhteisö sekä Naisten Kulma -hankkeen ohjausryhmä. Lisäksi lomakkeesta on pyydetty asiakaspalautetta. Näiden arvioiden perusteella lomaketta on muokattu sopivaksi asiakaskäyttöä varten.

9 POHDINTA

Opinnäytetyönä tekemämme lomake vankilasta vapautuvien romaninaisten yhteydenottoa varten sai hyvää palautetta Naisten Kulmasta ja asiakkailta, joten siihen ei tehty paljon korjauksia. Yhteistyö Naisten Kulman kanssa sujui hyvin. Lomakkeen arvioinnissa huomioitiin asiakaskunta. Palautteena saimme myös nähdä asiakkaan hyvän mielen – sen, kuinka tyytyväinen hän oli siihen, että häntä asiakkaana kuultiin ja hän sai vaikuttaa.

Naisten Kulmassa jokaista naista kohdellaan ja huomioidaan tasavertaisesti. Naisen rikos tai muu ei vaikuta avun saatiin tai Naisten Kulman asiakkuuteen. Naisia puhutellaan asiakkaana eikä vankina, ja se tuo tunteen, että olemme kaikki saman arvoisia naisia. Naisten Kulman tukea ja apua tarjotaan kaikille sitä tarvitseville. Naisten Kulma pyrkii siihen, että lomakkeen saavuttua asiakkaaseen otetaan mahdollisimman pian yhteyttä.

Olemme pohtineet yhteydenottopyyntölomakkeen vaikutusta romaninaisen elämään. Mielestämme lomake toimii hyvin siinä mielessä, että asiakas itse antaa suostumuksensa yhteydenottoon. Lomakkeen teossa on huomioitu tietosuoja ja asiakas saa halutessaan pyytää poistamaan tietonsa Naisten Kulman asiakasrekisteristä. Naisten Kulma haluaa, ettei vankilassa tehty työ asiakkaan hyväksi jäisi kesken ja asiakas saisi parhaan tuen rikoksettoman elämän saavuttamiseksi. Inka Jeskasan (2014, 44) selvityksessä sanotaan, että Muutoksen Vuoro-projektin aikana on tullut vastaan romaninaisia, jotka ovat joutuneet vankilasta suoraan kadulle. Nämä naiset ovat erittäin riippuvaisia yhteiskunnan tarjoamista apu- ja tukipalveluista. Pohdimme, kuinka tärkeä yhteydenottopyyntölomake näille naisille on, kun he saavat Naisten Kulmalta ammattitaitoisen romaninaisen rinnalle kulkijaksi.

Kukaan ei synny rikolliseksi, mutta jossakin kohtaa elämää toiset ovat vain joutuneet rikospolulle, ja tähän syyt voivat olla moninaiset. Hyvänkin perheen tyttö voi ajautua syystä tai toisesta rikolliseen elämään, ja sitten on niitä perheitä ja sukuja, joilla on ylisukupolvista rikollisuutta ja huono-osaisuutta. Joskus unelmat eivät

toteudu aivan helpolla, vaikka ne koskisivatkin ihan tavallisia asioita. Aina on silti mahdollisuus muuttua ja tulla yhteiskuntaan mukaan.

Opinnäytetyön raporttia tehdessämme keskustelimme paljon siitä, kuinka romanikulttuurin tavat ja perinteet ovat muuttaneet muotoaan vuosikymmenien saatossa. Tavat ovat nykyään hyvin yksilöllisiä sukujen välillä. Romanit ovat yhteisöllisiä, mutta nykyään perheet kuitenkin ovat pitkälti muuttuneet isoista suvuista ydinperheiksi. Vielä kaksikymmentä vuotta sitten vankeja muistettiin korkein, paketteja lähettäen tai käytiin katsomassa vankilassa. Romanikulttuuri elää murroksessa monella tapaa ja tämä näkyy vankilassa siten, että kukaan ei ehkä käy katsomassa omaistaan koko vankeuden aikana. Opinnäytetyötä tehdessämme huomasimme myös eri hankkeiden tärkeyden, jotka tekevät romanien hyväksi työtä. Romanit voivat kääntyä haasteissaan ammattitaitoisten romanien puoleen, koska romani ”puhuu samaa kieltä” toisen romanin kanssa.

Hengellinen työ ei ole kärkenä Naisten Kulman työssä, mutta hengelliset asiat nousevat silti usein esille asiakastapaamisissa. Romaniasiakkaan kanssa voidaan puhua hyvin avoimesti, ja hengellisyys saattaa näkyä vahvempana ihmisen elämässä vankilassa kuin siviilissä. Sielunhoitoa annetaan tarvittaessa. Joidenkin naisten kanssa romanityöntekijät rukoilevat vangin niin pyytäessä ja yleinen lause romanilta romanille onkin ”voisitko muistaa rukouksin”. Oulun vankilassa on pappi ja Kestilän vankilassa ohjaaja, joka hoitaa diakoniatehtäviä. Heidän tehtävänä on huolehtia hengellisestä toiminnasta ja tarvittaessa he antavat sielunhoitoa sekä järjestävät tilaisuuksia yhteistyössä evankelisluterilaisen kirkon, vapaakirkon ja helluntaikirkon kanssa.

LÄHTEET

- Euroopan Unioni (2019). *Yleinen tietosuojasetus*. https://europa.eu/youreurope/business/dealing-with-customers/data-protection/data-protection-gdpr/index_fi.htm
- Effective Roma integration measures in the Member States. European Commission 2016. Saatavilla 18.11.2019 https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/roma_report_2016_web_ok_en.pdf
- Gothóni, R., Hyväri, S., Karjalainen, A. L., Kivirinta, M., Kolkka, M. & Vuokila-Oikkonen, P. (toim.) (2016). *Osallistavan ja tutkivan kehittämisen opas*. (Diak opetus, 2). Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu. Saatavilla 15.2.2019 <http://libguides.diak.fi/tutkehopas>
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2007). *Tutki ja Kirjoita*. Helsinki: Otava.
- Jeskanen, I. (2014). *Romaninainen vankilassa – Naisten vuoro -projektin selvitys*. Rikosseuraamuslaitos. Saatavilla 7.10.2019 https://www.rikosseuraamus.fi/material/attachments/rise/julkaisut-monisteetjaraportit/0MRAXSQR1/2014-01_Jeskanen_Romaninainen_vankilassa.pdf
- Kuula, A. (2011). *Tutkimusetiikka*. Tampere: Vastapaino.
- Krits. Kriminaalihuollon tukisäätiön vuosikatsaus 2017. Saatavilla 18.11.2019 <https://www.krits.fi/wp-content/uploads/2018/05/Vuosikatsaus-2017.pdf>
- L731/1999. Suomen perustuslaki. Saatavilla 18.9.2019 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>
- L1301/2014. Sosiaalihuoltolaki. Saatavilla 30.12.2014 <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141301#Pidp447479440>
- L1325/2014. Yhdenvertaisuuslaki. Saatavilla 18.9.2019 <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325>
- L1050/2018. Tietosuojalaki. Saatavilla 18.9.2019 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20181050>
- Naisten Kulma (2019). Tukipiste rikostaustaisille romaninaisille. Saatavilla 27.10.2019 <http://www.naistenkulma.fi>

- Ojala, A. (2017). Alhainen koulutus ja ennakkoluulot vieläkin romaneiden riippakivenä – "Et saa töitä, jos nimesi on Hagert". *Yle uutiset*. Saatavilla 3.2.2019 <https://yle.fi/uutiset/3-9433162>
- Oulun vankilan pöytäkirja, 31.10.2016. Saatavilla 9.10.2019 <https://www.oikeusasiat.fi/fi/ratkaisut/-/eoar/3628/2016>
- Papunet (2018). *Saavutettavuus*. Papunet-verkkopalvelu Kehitysvammaliitto. Saatavilla 28.8.2019 <http://papunet.net/saavutettavuus/suunnitellesselkeitalomakkeita>
- Raivio, H. (2018). Sosiaalinen kuntoutus voimavaraistamisena – toivon ja muutoksen näkökulma. Teoksessa Kostilainen.H. & Nieminen.A. (toim.), *Sosiaalisen kuntoutuksen näkökulmia ja mahdollisuuksia*. (s. 97–117). Diakonia-ammattikorkeakoulu. Saatavilla https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/141721/Diak_Ty-oelama_13_verkko.pdf?sequence=4&isAllowed=y
- Rikosseuraamuslaitos (2015). Rikosseuraamuslaitoksen vankeja ja yhdyskuntaseuraamusasiakkaita koskeva yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma. Saatavilla 20.10.2019 https://www.rikosseuraamus.fi/material/attachments/rise/julkaisu_muut/V8DI7UJhX/Yhdenvertaisuus-ja_tasa-arvosuunnitelma_2015_net.pdf
- Rikosseuraamuslaitos (2017). Rikosseuraamuslaitoksen työntekijän, kunnan aikuissosiaalityön/lastensuojelun sosiaalityöntekijän järjestön työntekijän yhteistyökäytäntöjen kehittäminen Saatavilla 18.9.2019 http://www.socca.fi/files/5580/Keskeisia_kasitteita_helppomaan_moniammatillista_tyota.pdf
- Rikosseuraamuslaitos (2019). Vangin tukeminen, hengellinen työ. Saatavilla 13.10.2019 <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/taytantoonpano/toiminnot/vangintukeminen.html>
- Romano Missio. Naisten kulma -hanke. Saatavilla 27.10.2019 <http://romanomissio.fi/naisten-kulma-hanke/>
- Romano Missio. Naisten Vuoro. Saatavilla 17.3.2019 http://www.romanomissio.fi/?Projektit:Naisten_vuoro
- Romano Missio. Romano Mission Historia. Saatavilla 28.8.2019 <http://romanomissio.fi/yhdistyksen-historia/>
- Romano Missio. Projektit. Saatavilla 19.11.2019 <http://romanomissio.fi/projektit/>

Sakasti. Palvelu Suomen evankelisluterilaisen kirkon työntekijöille ja toimijoille.

Saatavilla 18.2.2019 <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content2A5B0E>

Socca (2007). *Kohti syvempää ymmärrystä sosiaalityössä*. Socca:n ja Heikki

Waris -instituutin julkaisusarja nro 16. Saatavilla 17.10.2019

<https://www.sosnet.fi/loader.aspx?id=ca0840f2-fdf4-4bd2-910e-2298a3af21c4>

Sulin, I. (2017). Yleinen tietosuoja-asetus. Kuntaliitto. Yleiskirje 14/2017. Saata-

villa 19.9.2019 <https://www.kuntaliitto.fi/yleiskirjeet/2017/yleinen-tietosuoja-asetus>

Voiva-käsikirja (2018). Naisten Kulman materiaali.

LIITE 1: SAATEKIRJE

Naisten Kulma
Isokatu 45 A 11
90100 Oulu
045 1824104

Kestilän – ja Oulun vankila

Hyvät yhteistyökumppanit

Lähestymme teitä kirjeellä koskien Naisten Kulman asiakkaita. Naisten Kulma-työntekijät ovat työssään huomanneet, että heidän on vaikea tavoittaa romaninaisia vankilalasta vapautumisen jälkeen. Yhteydenottopyyntölomake tehtiin sosionomi - diakoni koulutuksen opinnäytetyönä. Lomake on suunniteltu vankilan henkilökunnan ja Naisten Kulman yhteistyövälineeksi, jonka avulla romaninaiset saavutetaan siviilissä. Yhteydenottopyyntölomakkeessa on huomioitu henkilötietolaki (L1050/2018) sekä EU: tietosuojan mukaiset asetukset (679/2016).

Yhteydenottopyyntölomake on tiedosto, joka tulostetaan asiakkaalle. Ohjaaja käy yhteydenottolomakkeen läpi asiakkaan kanssa. Allekirjoituksella asiakas suostuu siihen, että Naisten Kulman henkilökunta ottaa häneen yhteyttä vapauduttua vankilasta. Tämän jälkeen ohjaaja skannaa sähköisesti tai lähettää postitse yhteydenottolomakkeen Naisten Kulmalle.

Liitteenä yhteydenottopyyntölomake

Ystävällisin terveisin

Senja Valentin ja Aila Zitron

Romano Missio RY

LIITE 2: YHTEYDENOTTOPYYNTÖLOMAKE

YHTEYDENOTTOPYYNTÖ

Tarvitsetko tukea, ohjausta tai muuten vaan rinnalla kulkijaa?

Nimi _____

Mille paikkakunnalle muutat _____

Yhteystiedot (puhelin/sähköpostiosoite) _____

Suostun luovuttamaan yhteystietoni Naisten Kulmalle, jotta he voivat olla minuun yhteydessä.

Naisten Kulma ei luovuta yhteystietoja kolmannelle osapuolelle ilman henkilön omaa suostumusta. Asiakkaalla on laillisesti oikeus pyytää yhteistietojen poistamista halutessaan. Naisten Kulma noudattaa asiakasrekistereissä EU:n tietosuojasetuksia (2016/679)

Aika, paikka ja allekirjoitus:

Nimenselvennys

Naisten Kulmasta otetaan yhteyttä mahdollisimman pian!

“Leveät karmit, matala kynnyys!”

Romano Missio ry

NAISTEN KULMAN TOIMINTA

EHKÄISTÄÄN

syrytytystä
uusintarikollisuutta
ylisukupolvista huono-osaisuutta

LISÄTÄÄN

omia voimavaroja
tietoisuutta oikeudenmukaisuudesta ja yhdenvertaisuudesta
osallisuutta romaniyhteisössä ja yhteiskunnassa

VAHVISTETAAN

positiivista romani-identiteettiä ja itsetuntoa
kansalaistaitoa
luottamusta yhteiskunnan palveluja kohtaan
kykyä hakea ja ottaa vastaan apua
ongelmanratkaisutaitoja

TUOTETAAN

vaihtoehtoisia toimintatapoja ja toimintamalleja
positiivista ja kannattelevaa yhteisöllisyyttä
onnistumisen kokemuksia
rutiineja ja rakentavia selviytymiskeinoja

Yhteydenottopyyntölomakkeen tarkoitus on saavuttaa romaninaiset vankilasta vapauduttuaan sekä käyttää työvälineenä Naisten Kulman ja vankilanhenkilökunnan välillä, joten vankilan henkilökunta voi tarjota Naisten Kulman palveluja yhteydenottopyyntölomakkeen avulla.